

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 37 (1000)

Субота, 11 верасня 1954 года

Цана 50 кап.

Трэці з'езд пісьменнікаў Совецкай Беларусі

У пяцінаццацігадовай барацьбе расце і мужне савецкая літаратура — самая перадавая, самая ідэйная літаратура свету.

Партыйны, кіраўнікі і арганізатар літаратурнага працэсу ў нашай краіне, вясомыя клопаціца, каб літаратура, гэты важны ўчастак ідэалагічнага фронту, была заўсёды бодзельнай і надзейнай.

Сёння пісьменнікі Совецкай Беларусі знаходзяцца напярэдадні буйнай падзеі ў гісторыі сваёй арганізацыі — напярэдадні трэцяга з'езда, які адкрыецца праз чатыры дні.

Беларуская літаратура — адзін з перадавых араў ідэалогічнай савецкай літаратуры — заваявала шырокае прызнанне чытача. У нас ёсць кнігі, якімі мы на працягу гадоў, — іх народ прыняў на сваё ўзбраенне, яны дапамагаюць партыі ў камуністычным выхаванні працоўных.

Радуецца перш за ўсё, поспехі нашых працаў. У прозу ўладарна ўвайшоў і заняў у ёй пачэснае месца роман — адзін з важнейшых і складанейшых відаў зычнай літаратуры. Гэта даю магчымасць прозе (і ўсёй літаратуры ў цэлым) глыбей прыкніць у сутнасць жыццёвых з'яў, шырока і шчыльна адлюстроўваць ідэалагічныя рэчаіснасці.

Імкненне да эпічнага ахопу жыцця, да стварэння буйных мастацкіх палатнаў нагадалася і ў паэзіі. Здабытак чытача з'явіліся напісанні за час паміж другім і трэцім з'ездамі пісьменнікаў паэмы раду аўтараў.

Пачала, нарэшце, змяняцца маштабнасць работ нашых крытыкаў. Абмежаваная ўсёго некалькі гадоў таму назад рэцэнзіямі і жароткімі артыкуламі, сёння нашы крытыкі маюць магчымасць працаваць з шырокім кругам мастацкіх твораў, імкненне да шырокай маштабнасці ў асветленні паэды — адна з характэрных адзнак нашай літаратуры апошніх гадоў.

Поспехі нашых пісьменнікаў сапраўды значныя, і пра іх, натуральна, будзе ісці гаворка на з'ездзе.

Але карысць ад такой гаворкі будзе толькі тады, калі яна будзе вясцяся з пункту гледжання задач, што ставяць перад літаратурай, з пункту гледжання далейшага развіцця літаратуры.

Як паказалі перадаз'ездскія выступленні друку, у цэнтры ўвагі савецкіх пісьменнікаў павінен быць становачы герой. Стварэнне становачага вобразу савецкага чалавека, сапраўднага героя нашага часу, — важнейшая задача нашых літаратараў.

Ёсць настольная патрэба ў канкрэтнай размовы пра тэмавае ў мастацкім творы, тым больш, што асобныя аўтары часам кідаюцца адной крайнасцю ў другую, маюць рэчаіснасць або ружовай, або чорнай фарбай.

З'езд мусіць прасуваць абмеркаванне становішча на нашым крытычным фронце. Пастаюць другія з'ездскія пісьменнікаў Беларусі — «рашуна пакочыцца з адставаўшым літаратурнай крытыкі ад агульнага ўзроўню літаратуры, смялей вылучаць і дайна выходзяць маладыя кадры крытыкаў» — вясцяцца пакуль што нявыкананай, літаратурнай крытыка ўсё яшчэ адстае ад агульнага ўзроўню нашай літаратуры. Поўныя зрухі і поўнае ажыўленне, што намяцілася ў крытыцы ў апошнія гады, нас не могуць ашчаднаваць.

Гэтым і рад іншых творчых пытанняў у прэзідыуме ССП БССР

Абдыслам чаровае пасаджэнне прэзідыума Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР. Прэзідыум абмеркаваў арганізацыйныя пытанні, звязаныя з падрыхтоўкай да трэцяга з'езда пісьменнікаў Беларусі.

Прыняты ў члены Саюза савецкіх пісьменнікаў крытык Д. Палітыка і пераказчык Я. Семжонаў, кандыдатамі ў члены Саюза — паэты Н. Пяліч, А. Лазановіч і празаік Ю. Вагуншчык. Кандыдацкі спіс членаў Саюза байпасавец Э. Валасовіч перададзены ў члены ССП.

непазбежна высювае практыка нашай літаратуры, і міма іх не можа прайсці з'езд. Вырашадца гэтыя пытанні павінны на канкрэтным разглядзе канкрэтных твораў беларускіх пісьменнікаў, на канкрэтным аналізе становачага вобразу, набытага нашай літаратурай, і на аналізе пэўных недахопаў, якія ў нас, безумоўна, ёсць.

На працягу апошніх месяцаў у брацкіх рэспубліках праходзілі з'езды пісьменнікаў. У ходзе з'ездаў выявіліся моцныя і слабыя бакі ў іх арганізацыі і правядзенні.

Трэці з'езд пісьменнікаў Совецкай Беларусі абавязаны ўлічыць вопыт гэтых з'ездаў, каб не паўтараць іх недахопаў.

Абмеркаванне становішча справы на літаратурным фронце павінна вясцяся на з'ездзе метааналізаваў, у атмасферы сапраўдных клопатаў аб лёсе літаратуры. Найбольшы поспех гэтае абмеркаванне даасць пры ўмове, калі яно будзе грунтавана на вызначэнні асноўных, вядучых тэндэнцый літаратуры, на аналізе кардынальных пытанняў і праблем, якія характэрны для літаратурнага працэсу на даным яго этапе. Толькі так можна намаляваць выразную карціну стану літаратуры, арыентаваць лінію яе развіцця, паставіць канкрэтныя баявыя задачы.

Аналіз літаратурнага жыцця, яго кардынальных праблем немагчымы без шэрагавых творчых размоваў аб пісьменніцкім майстэрстве. Паўзнакам такой размовы і павінна прайсці ўся работа з'езда.

Сёння наша літаратура знаходзіцца на такой ступені свайго развіцця, што яе творцам не патрэбны спецыяльныя і актуальнасць тэмы. Беларускі пісьменнік выразае ўсёдамыячю сваю аддаанасць перад народам і партыяй, тэматыка іх твораў нарэзана і патрэбная. На жаль, паміж цікавай, надзеяна-буйнай тэмай твора і яе мастацкім увасобленнем даасць не заўсёды ёсць адзведнасць. Пра гэта трэба пачыра і адкрыта гаварыць.

Марную справу робяць некаторыя таварышы — і крытыкі, і самі пісьменнікі, — калі вакол асобных твораў узнікаюць шуміхі, выдаючы ім незаслужаныя лаўры, хвалачы іх са спасылкай на ўзійную папулярнасць у чытача. Шуміхай кнізе папулярнасці не створылі! Каго-ж мы ашукваем, захвальваем у пісьменніцкім асяроддзі — ды часта і ў друку — асобныя творы, выдаючы ім, вядомым, пасведчанні на доўгі век? А яны, небаракі, так і паміраюць, ледзь нарадзіўшыся на свет...

Ці вытрымае твор выпрабаванне часу, ці будзе ён папулярным у чытача, ці зробіцца духоўнай патрэбай народа — з такім крытэрыем неабходна надыходзіць да ацэнкі ідэйна-мастацкіх якасцей работ пісьменніка.

У перадаз'ездскі час на старонках нашага друку вилася поўная размова па пытаннях, якія сёння хвалюць пісьменніцкую арганізацыю і якія павінны стаць прадметам абмеркавання на з'ездзе.

На вылікі жаль, амаль ніхто з нашых вядучых літаратараў у гэтай размовы не прыняў удзелу. Вопытныя мастакі, якія ёсць што сказаць і слова якіх чкавалі грамадскасць, проста адмаўчаліся. Дзіўная назіцян!

На пісьменніцкіх сходах часта можна пачуць добрыя прамоў аб неабходнасці разгортвання прычыновай крытыкі і самакрытыкі, заалікі шчыра і адкрыта выказваць свае меркаванні. Чаму-ж нашы вядучыя пісьменнікі і кіруючыя таварышы Саюза, аўтары добрых прамоў і правільных заклікаў, калі ўнікае патрэба сказаць сваю думку па востраму пытанню, або адмоўваюцца, або — у выпадку неумяцкасці адмаўчацца — гавораць нейкія вельмі ўжо невяразнае? Ці не час ужо ад баявых слоў і баявых фраз-заклікаў перайці да баявой партыйнай крытыкі і самакрытыкі і падаць зоры прычыновага стаўлення да літаратуры?

Вядучыя пісьменнікі рэспублікі не могуць стаць у баку ад абмеркавання надзеяных пытанняў літаратуры. З'езд чка ка іх выступленню.

Беларускія савецкія пісьменнікі абавязаны праесці свой трэці з'езд на высокім ідэйным узроўні. З'езд павінен выканаць тэма вылікі і пачэсныя задачы, якія на яго ўскладзены.

Гэлага патрабуюць інтарэсы далейшага развіцця літаратуры.

Пісьменнік і рэдактар

Пасля другога з'езда пісьменнікаў Совецкай Беларусі прайшло пяць год. Тады мы яшчэ аглядалі свае парадзелы за час вайны рады і падлічалі першыя мірныя здабыткі паэзіі і прозы. На другім з'ездзе мы больш гаварылі аб колькасці, чым аб якасці. У нас было шмат пам і вершаў і мала раманаў і апавяданняў. За апошнія пяць год становішча змянілася. Проза, якая доўгі час цягнулася ў тыме, імкліва рушыла наперад і размясцілася на першай ліній. Ужо ёсць і першыя вылікі барацьбы за вялікую літаратуру. Мы з горадасцю можам назваць такіх твораў, як «Веканомныя дні» М. Лынькова, «Сутрапенне на барысадах» П. Пестрака, «У добры час» І. Шамякіна, і многія іншыя раманы і апавесці, вядомыя не толькі беларускаму чытачу, але і далёка за межамі нашай рэспублікі.

Мне думаецца, што трэці з'езд пісьменнікаў Совецкай Беларусі павінен у першую чаргу заняцца пытаннем якасці нашых твораў.

Некалькі год таму назад дырэктар Дзяржаўнага выдавецтва БССР З. Матузэў і прыватных размовах папракаў пісьменнікаў:

— Ну, што за тоненькія кніжкі вы мне прыносіце? Якіх-небудзь сто пацэдзят-дзесяце старонак! Нават пры самым добрым афармленні яны выглядаюць несабыта. Вы даіце мне такі раман ці апавесць, каб яны былі не меншым памерам, чым «Вайна і мір»!

І вось некаторыя таварышы задавалі гэтыя выдвецкія паказанні. У нас з'явіліся тоўстыя творы па пацэдзі і больш старонак. Прычым, на апошняй старонцы не дава знайсці і такую рэмарку, што тут канец толькі першай кнігі. Чытачы праманіцка ўзброіцца царліваасцю і некалькі год пачкавалі з вырашэннем далейшага дэсу герояў.

Быда, аднак, не ў гэтых працігах, а ў тым, што нашы тоўстыя кнігі часта заўважана многімі непатрэбнымі падрабязнасцямі з жыцця і дзейнасці герояў. Мне думаецца, што ад схематызма ў сваіх рэалістычных творах некаторыя таварышы рынуліся ў другую крайнасць — натуралістычнае апісальніцтва. Гэта асабліва прыкметна ў «Шырокіх гарызонтах» А. Стаховіча і ў рамане А. Кулакоўскага «Растаемя не падоўга». Відома, у параўнанні з апавесцю «Гартванне» майстэрства А. Кулакоўскага ў рамане «Растаемя не падоўга» вельмі і вельмі вырасла. Але трэба сказаць, што лобач са шматлікімі старонкамі сапраўднай паэзіі, глыбокага сінтэзу мы сустракаем нямала мясцін, якія нагадваюць звычайную фатаграфію. Замест вымўлення і паказу асобнага і характэрнага ў думках і наводных герояў, пісьменнік шмат увагі аддае другарудым дэталю, якія нічога агульнага не маюць з метадам рэалістычнага пісьма.

І, відома, не супраць «тоўстых» і «важкіх» кніг. Калі ласка, ніхай яны сабе будучы налічваюць не пацэдзі, а і цэлых пяць тысяч старонак. Але ў іх усё павінна быць матывавана і апраўдана. А то можна выкрэсаваць прылы старонкі і ў «Растаемя не падоўга», і ў «Веканомных днях», і ў «Сутрапенне на барысадах», і ў маёй кнізе «Святло над Літкам». Творы ад гэлага толькі выйграюць. Кароткае апавяданне «Гала» Янкі Брыля больш насчына падаемя жыцця, барацьбы, чым апошняя яго апавесць «На Быстрыцы».

І тут, на маю думку, шмат павінен дапамагчы рэдактар. Некаторыя нашы рэдактары не пасцяржваюць пісьменніка супраць няўдалых мясцін і яго твора, а часта здагаджаюцца з усім тым, што ім прыносіць. Я не памятаю выпадку стрых канфліктаў паміж рэдактарам і аўтарам, у выліку якіх творчых наміна па-лешчэй-бы. Усё аб'юдаціца ціха і мірна, а наш патрабавальны чытач, заняты вылікімі мірными справамі, вымуганы траціць шмат дарагага часу, пакуль празгустыя натуралістычныя нетры ў некаторых нашых кнігах дабарэцца да сутнасці, да мэты.

М. ПАСЛЯДОВІЧ.

Сустрэчы з чытачамі

У перадаз'ездскія дні адбываюцца сустрэчы пісьменнікаў з чытачамі.

На літаратурных вечары ў бібліятэцы абутковай фабрыкі імя Кагановіча пісьменнікі сустралялі з рабочымі і служачымі. А. Кучар расказаў прысутным аб дасягненнях беларускай літаратуры да трэцяга рэспубліканскага з'езда пісьменнікаў. І. Грамовіч, М. Аўрамчык і М. Пенкрат прачыталі свае творы.

Вылікі літаратурны вечар праведзены ва ўрадавай бібліятэцы імя Леніна. Дакалад аб сучасным стане нашай літаратуры арабіў крытык Я. Шахоўскі. З чытаннем сваіх твораў выступілі празаікі Я. Брыль, А. Кулакоўскі, У. Краўчанка, паэты К. Бірэнка, А. Бачыла, У. Корбан.

Чытачы праўляюць жыву ўцікавасць да сустрэч з пісьменнікамі, выказваюць свае прэтанцыі да іх творчэсці, цікавіцца, над якімі новымі творамі яны працуюць.

Больш кніг аб рабочым класе!

У бібліятэцы клуба Мінскага аўтавазаводу звыш трох тысяч чытачоў, у асноўным — рабочая моладзь. Большасць з іх гарача любяць кнігу, не прапускаюць ніводнай навінкі літаратуры, жыва абмяркоўваюць прачытанае. Чытаюць і рускую класічную літаратуру, і кнігі савецкіх пісьменнікаў, а таксама і замежную літаратуру. З твораў беларускай савецкай літаратуры асаблівым поспехам карыстаюцца «Глыбокая паэзія» І. Шамякіна, «У Забалотці дзеся» І. Брыля, «Мінскі напрамак» І. Мележа, «Веканомныя дні» М. Лынькова, творы Я. Купалы, І. Коласа, А. Куплянова, М. Танка, хоць трэба сказаць, што вершы чытаюць усё-ж менш, чым прозу. У гэтым, магчыма, вилаваты і мы, бібліятэчныя работнікі, бо мала прапагандуем паэзію. Аб вялікай цікавасці да літаратуры сведчаць і многалічныя канферэнцыі чытачоў, якія праводзіліся па кнігах «У Забалотці дзеся» і «Мінскі напрамак» з удзелам аўтараў.

Чытач наш расце на вачах, пашыраюцца яго інтарэсы, развіваецца густ. З кожным годам больш строга адцяваюцца ім творы літаратуры.

Калі гаварыць аб патрабаванні намага чытача да літаратуры, дык яны можа быць выказана такімі словамі: больш кніг добрых і розных. Добрая кніга, на яку-б тому ні была яна напісана, заўсёды патрэбна чытачу. Такіх кніг нямала ў нас. Але ўсё-ж на паліцы бібліятэкі недастаткова іменна тых кніг, якія найбольш патрэбны нашаму чытачу. З практыкі сваёй работы я добра ведаю, што асабліва цікаваць завоўскіх юнакоў і дзяўчат вылікаюць творы аб жыцці і працы рабочага класа, а таксама навукова-папулярная і навукова-фантастычная літаратура.

Нягледзячы на цэлы рад недахопаў, напрыклад, Карытасі і карыстацца поспехам. Яна расказвае аб жыцці рабочай моладзі, ды яшчэ і напісана на матэрыяле жыцця калектыва аднаго з буйнейшых прадпрыемстваў беларускай сталіцы — усё гэта вельмі блізка і зразумела нашаму чытачу.

Творы аб сучасным жыцці савецкага рабочага класа, аб працы і быцц рабочай моладзі наогул яшчэ недастаткова ў савецкай літаратуры і зусім мала ў беларускай літаратуры. Трэба сказаць, што гэтае становішча з'яўляе нашага чытача. Развіццё буйнай прамысловасці, рост рабочага класа — адна з найхарактэрнейшых з'яў паліваеццага жыцця рэспублікі. Але пісьменнікі нашы, за невялікім выключэннем, прайшлі міма гэтай з'явы. Жыццё самага перадавага, кіруючага класа нашага грамадства — які гэта ўдзячы і багаты матэрыял для пісьменніка! Як добра было-б працягчы аб жыццёвым шляху

Жыццё падказвае

Рускія пісьменнікі, якія жывуць і працуюць у нашай рэспубліцы, небагата. У пераважнай большасці гэта літаратурная моладзь. Пісьменнікі, шырока вядомыя саюзнаму чытачу, у нас няма.

Прада, за апошнія гады з'явілася некалькі асобных твораў і нават кніг, якія сведчаць аб несумненнай здольнасці нашых таварышаў. Але вельмі памногія з гэтых твораў трапілі на старонкі цэнтральнай прэсы, выданыя ў Маскве.

Нельга сказаць, што нашы рускія пісьменнікі дацкам і поўнасцю прадстаўляюць самі сабе, што Саюз пісьменнікаў БССР зусім не клопаціцца аб колькасцым росце секцыі і аб творчым росце яе членаў, аб выданні і папулярнасці іх лепшых твораў. Мы не адчуваем сабе велькімі пасынкамі ў Саюзе. Нас не звязвае і асабістая дружба са многімі беларускімі паэтамі і празаікамі, і ўзямныя перакладчы, і сумесныя абмеркаванні новых твораў у секцыях і на агульных сходах. Дапамагае Саюз і ў вышук асобных кніг рускіх аўтараў Дзяржаўным выдавецтвам БССР. А воль, каб пакапаціцца аб далейшым лёсе кнігі маладога рускага аўтара, дабіцца яе выдання ў Маскве — дык гэтага няма.

За апошнія два гады ў выдавецтвах Масквы і Ленінграда вылікі кнігі амаль усёх больш-менш здольных маладых беларускіх паэтаў і празаікаў. Усе гэтыя кнігі былі ўключаны ў планы дзяржаўнага выдавецтва па рэкамендацыі, па просьбе ССП Беларусі. З рускіх-жа аўтараў выдалі ў Маскве свае кнігі толькі А. Міронаў і В. Скалаў, але класіфікацыя аб гэтым выданні яны самі. Саюз-жа ніводнай рускай кнігі для выдання ў Маскве не рэкамендаваў.

Тое-ж можна сказаць і аб перакладах. Я не памятаю выпадку, каб наша прэўленне Саюза рэкамендавала маскоўскаму або ленінградскаму выдавецтвам сваё перакладчыка. А між тым здольныя перакладчыкі з беларускай мовы ў нас ёсць. Усе яны добра ведаюць беларускую мову, валодаюць ёю.

Адсюня работы самой секцыі. Секцыя рускай літаратуры, на маю думку, у такім стане, як яна ёсць, не апраўдвае свайго

- Першая старонка. К. Губарэвіч. — Аднаактовае п'еса. Р. Шырма. — Слова і музыка. Д. Лукас. — Лібрэта — аснова опернага твора. П. Шаблініскі. — Некалькі заўваг аб цікавай паэме. Чачв'ёртая старонка. Ус. Раждзественскі. — Пясняр латышкага народа. Р. Ліпень. — Слаўнае дзесяцігоддзе.

Хроніка культурнага жыцця

ГАСТРОЛІ АРКЕСТРА НАРОДНЫХ ІНСТРУМЕНТАЎ

Вярнуўся з гастрольнай маэдзі аркестр народных інструментаў БССР (маэдзі кіраўнік І. Жыноўч). Калектыв павінаў у гарадах Баку, Тбілісі, Сухумі, Кіравабадзе, Горы, Сочы і інш., дзе даў звыш 50 канцэртаў, з іх 20 — непасрэдна перад нафтавікамі Каспія. Дадзена некалькі шэфскіх канцэртаў, у тым ліку для будаўнікоў гідрэлектрастанцыі «Мінгечаур».

Нязменным поспехам карысталіся беларуская сімфанета М. Чуркіна і асабліва беларуская народная песня «Перапелачка» і народны танец «Лявоніха». З вядомых твораў выконваліся песні Дунаевскага, Алоўнікава, Падканырава, Сакалоўскага, Любана і інш. Удала былі выкананы артыстамі М. Радзёнавай і С. Гуленічам песні кампазітара Семіякі «Ой, шумяць лясы зялёныя» і Алоўнікава «Беларусь—Радзіма».

Праграму канцэрта заключалі ансамбль салістаў, які ў суправаджэнні аркестра выконваў песні: «Радзіма мая дарагая» Алоўнікава, «Вечарыня у калгасе» Палонскага і «Бываеце здаровы» Любана.

Слухачы выказалі аркестру пажаданні: яшчэ шырэй пазнаёміць іх з узорамі песеннай спадчыны беларускага народа. У рэпертуары аркестра павінна быць яшчэ больш твораў беларускай музыкі.

Наўдала была рэклама, зробленая паешнікамі.

Гастролі народнага аркестра БССР за межамі рэспублікі, на жаль, вельмі рэдкая з'ява, а цікавасць брацкіх рэспублік да беларускай музыкі і песень вилыкая. Аб гэтым сведчыць поспех канцэртаў аркестра народных інструментаў у час сёлетняй гастрольнай паэдзі.

Г. ДЗІДЗЕНКА.

КІНОЧАСОПІС «СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ» НА ЭКРАНАХ МАСКВЫ

У Маскоўскім кіноатэатры «Навіны дня» рэгулярна дэманструюцца кіночасопіс «Савецкая Беларусь». Ныдняўна маскоўскія глядачы пазнаёміліся з новым, 23 нумарам кіночасопіса «Савецкая Беларусь».

Глядачы сталіцы убачылі на экране беларускіх павільён на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выставі. Тут-жа змешчаны сюжэты аб уборцы ільну ў калгасе імя Леніна на Брэстчыне і паточным метаде будаўніцтва жыльагадоўчых памяшканняў у сельгасарцелі імя Сталіна Маглёўскай вобласці.

Цікава ў кіночасопісе кадры, якія расказваюць аб рэспубліканскіх парашуточных спаборніцтвах, што адбываліся ў Магілёве, і аб рабоце Гомельскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі імя 8 сакавіка.

Р. ФЕДАРАЎ.

НОВЫ СЕЗОН У РУСКІМ ТЭАТРЫ

Паказам спектакля «Порт-Артур» сёння Рэспубліканскі рускі драматычны тэатр пачынае асенне-зімовае сезон у Мінску.

Творчы калектыв тэатра працуе над новымі пастаўкамі. Спектаклі «Смерць Тарэлкіна» Сухава-Кабаліна рыхтуе галоўны рэжысёр В. Федараў у мастацкім афармленні А. Грыгар'яна. Е. Маркава ставіць лірычную драму Арбузава «Гэды вандраванія».

ЭСТРАДНЫЯ КАНЦЭРТЫ У МІНСКУ

У Мінску наладжваюцца канцэрты салістаў і калектываў Маскоўскай і Ленінградскай эстрады, а таксама артыстаў Беларэжэстрады.

У верасні выступіць салістка Ружона Сікора — выканаўца жаравых песень. Упершыню ў гасці да мінач прыедзе эстрадны аркестр Цэнтральнага Дома культуры чыгуначнікаў (Масква) пад кіраўніцтвам кампазітара Д. Пакарса.

АГЛЯД СЕЛЬСКАЯ МАСТАЦКАЯ САМАДЗЕЙНАСЦІ

У Гомельскай, Мінскай і іншых абласцях пачаўся агляд самадзейнасці ў сельскіх раёнах.

Абласны агляд у Гомелі адбудзецца 25 — 30 верасня. На працягу першай паловы кастрычніка сваё майстэрства ў Віцебскы, Брэсце, Гродна, Магілёве і Маладзечна пакажуць творчыя калектывы і індывідуальныя выканаўцы сельскай самадзейнасці гэтых абласцей.

Для ўдзелу ў абласных журы выедуць Р. Шырма, Г. Штовіч, І. Жыноўч, балетмайстар І. Серыкаў, члены Рэспубліканскага камітэта па правядзенню агляду сельскай мастацкай самадзейнасці і іншыя.

ПЕРШЫ СІМФАНІЧНЫ КАНЦЭРТ ФІЛАРМОНІІ

Заўтра ў Мінску пачынаецца асенне-зімовы канцэртны сезон. У сімфанічным канцэрце Беларускай філармоніі, які наладжваецца ў Акруговым Доме афіцэраў, будзе выканана чачв'ёрты сімфонія Чайкоўскага.

Упершыню слухачы пазнаёмяцца з новай сімфанічнай паэмай У. Алоўнікава «Нарча».

Д. КАВАЛЕЎ.

Да ведама дэлегатаў III з'езда пісьменнікаў Беларусі

Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР паведамляе, што адкрыццё з'езда адбудзецца 15 верасня, у 2 гадзіны дня, у памяшканні Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.

ДА ТРЭЦЯГА З'ЕЗДА ПІСЬМЕННІКАЎ БЕЛАРУСІ

Слова і музыка

Некалькі заўваг аб цікавай паэме

У даўгу перад пачынаючымі

Паэзію трэба прапагандаваць

Праўдывая паэзія заўсёды выношаецца музыкай слова, нараджае мелодыю, песню.

Прыдуць стужы вясной ветры, Раскалішунь яго ветры,

Відаць, што мала каму прыдзе ў галаву рабіць прасекі «да сяла», каб прыходзілі вясной ветры.

Народ любіць сваю прыроду. Яна — дзеючая асоба ў яго творчасці.

Паруноўваючы «Аповесць пра залатое дно» А. Зарыцкага з паэмамі «Світанскія сядзі» і «Пабрацімы», якія напісаны ім некалькі гадоў таму назад, нельга не адзначыць далейшага ўдасканалення паэтычнага майстэрства аўтара.

Ні для каго не сакрэт, што першыя крокі ў любой справе — самыя цяжкія і няроўныя.

Яны і ўяўлення аб тым, чым усё-такі вынікаюць вершы асобных пачынаючых, што ў іх характэрнае.

Калі заходзіць гутарка аб пошыце насельніцтва на творы мастацкай літаратуры, работнікі кнігачыніцы скардзяцца на тое, што творы паэтаў у параўнанні з прозай разыходзяцца значна слабей.

Выдатныя беларускія паэты — Купала, Колас, Багдановіч, Танк, Бровка — напісалі цікавыя тэксты для песень.

Беларускі фальклор з'яўляецца багатай крыніцай, адкуль можна чэрпаць сюжэты і тэмы, мастацкія прыёмы.

А беларуса сэрца чешыць — Сын расце русаголова, І блішчыць над хатай месяц,

Чытаючы гэта, здзіўляешся: ці-ж на тое паслала наша Радзіма сваіх казакоў на Дунай, каб белгаркі або румынкі заместа чорнагаловых нараджаі русаголавых сыноў?

Вось з бочак Шпунт павябіваў шпунты, Пацёк алей, як патака, густы.

Гэтыя радкі выклікаюць іранічную ўсешку.

З вобразаў «Аповесці» найбольш выразны вобраз Шпунта. Аўтар аддаў яму значна больш увагі і не быў такі скупы на вылучэнні срэжкі, як скупы ён пры стварэнні іншых вобразаў.

У нашых часопісах і газетах часта друкуюцца артыкулы, рэдакцыі і агляды творчасці маладых пісьменнікаў.

Не ўсе агляды, безумоўна, аднолькавыя. Адна з іх болей кваліфікаваныя, другія — невысокай якасці.

Наўрад ці будзе якая карысць чытачу і паэтам ад такіх пералічэнняў. Лепш было-б, каб аўтар артыкула наказаў, якія срэжкі знайшлі маладыя паэты для таго, каб «сцвярджаць велічнасць нашата жыцця».

У газетах часта паяўляюцца інфармацыі аб праведзеных канферэнцыях у рабочых і сельскіх клубах, у дамах культуры і бібліятэках.

Вельмі рэдка можна пачуць вершы беларускіх паэтаў у выкананні эстрадных артыстаў.

На прадпрыемствах, у калгасах і ў ўстановах вайска армія агітатараў праводзіць сарад працоўных палітыка-масавую работу.

Паэты ў сакавіце песня, як яркае ўвасабленне народнай душы.

«Але побач з тым, у верхах беларускіх паэтаў ёсць бедныя паэтычныя вобразы, якія часта выдурваюць ад аднаго паэта да другога.

Як казачка падкова.

Дзеся тата, каб песня нарадзілася здаровай, паэту трэба вельмі доўга насіць яе ў сэрцы да таго часу, пакуль яна сама не запрасіцца на волю.

Іншыя героі, аднак, непараўнальна слабыя, чым Шпунт. Шаціла, Ірына, ды і Крушына, хоць ён намаляваны некалькімі ярчэй за першых двух, уяўляюцца нам распінальнымі, а іншы раз і супярэчлівымі.

У аглядах, як правіла, не знойдзем значных абагульненняў, важных пытанняў літаратурнага майстэрства.

Хочацца, каб у нас палепшыліся крытычныя выступленні аб творчасці маладых, каб пачынаючы пісьменнікі заўсёды адчуваў у сваёй рабоце падтрымку, параду, удзел класіфікацыі, прыціповага настаўніка — крытыка.

На прадпрыемствах, у калгасах і ў ўстановах вайска армія агітатараў праводзіць сарад працоўных палітыка-масавую работу.

На прадпрыемствах, у калгасах і ў ўстановах вайска армія агітатараў праводзіць сарад працоўных палітыка-масавую работу.

У аглядах, як правіла, не знойдзем значных абагульненняў, важных пытанняў літаратурнага майстэрства.

Недахопы добрага творца

Побач з кнігамі аб нашай савецкай рэчаіснасці нам патрэбны творы аб мінулым нашата народа, аб тым, як народныя змагары заваявалі для нас гэтую шчаслівую рэчаіснасць.

Значна болей індывідуалізаваны вобраз Надзі Харашовіч. Але і яе таксама «не бярэ час».

Дрэнную паслугу робяць некаторыя часопісы, друкуючы неадрадаваныя вершы. Вось, напрыклад, верш К. Кірэнькі «У лес» («Беларусь» № 3, 1954 год).

Здаецца ўсе мы — акадэмікі і паэты, кампазітары і музыканты — часам забываем мудрыя словы Максіма Горкага, што народ «адзіная і невычэрпная крыніца каштоўнай духоўнасці, першы на час, прыгажосці і геніяльнасці творчасці філосафа і паэта».

«Аповесць» можа трапіць ад недастатковай канкрэтызацыі вобразаў герояў. Учынены героі дрэнна ўяўляюцца з іх унутраным светам, аб якім чытач вольна меркаваць, як яму захочацца.

Спачатку аб вобразе галоўнага героя Андрэя Касцевіча. Ён нясе спраўды вялікую ідэйную нагрузку.

У мове рамана ёсць частыя паўторы. На 10 старонцы першай кнігі чытаем: «Редер сівяста ля акна, чучен быў трэск галінаў барозы, што з тупым гукам біліся адна ад адну ў цёмры».

Рад ён шчыра, што прасека Пад рукою чалавека Вуць яе да сяла Круна пралягла.

Р. ШЫРМА, народны артыст БССР.

У аснову «Аповесці» пакладзены асветны вынаходства багатага «скарабля». Ці то аўтар меў сабе наўмыслена ўяўленне, аб чым пісаў, ці то дзеля наўмыслена «савастроіна» сюжэтнай сітуацыі псуецца на свавольства, — як-бы там ні было, ён ухліпнуў ў бок ад жывіцёвай праўды.

І, магчыма, таму іштучна пабудаваны сцэны сустрэч Андрэя з Надзій, з Грышам, з іншымі дзеючымі асобамі.

Хацеася-б, каб пералічаныя недахопы былі выпраўлены ў новым выданні гэтага добрага і патрэбнага твора.

У парах, у сельскіх і рабочых клубах часта наладжваюцца літаратурныя вечары.

І не ведаю, як абстаці справа ў іншых раёнах рэспублікі, але на Гомельшчыне за апошнія гады не праведзена ніводнага вечара, прысвечанага беларускай савецкай паэзіі.

Слова паэта — зброя народа, і гэтаму слову трэба адрыць зялёную вуліцу. Ніхай гэтыя словы гучаць на ўсю сваю моц, патхняючы людзей на новыя працоўныя подзвігі, абуджаючы лямпы чалавечыя пацуды.

Слова паэта — зброя народа, і гэтаму слову трэба адрыць зялёную вуліцу. Ніхай гэтыя словы гучаць на ўсю сваю моц, патхняючы людзей на новыя працоўныя подзвігі, абуджаючы лямпы чалавечыя пацуды.

В. СЯМЕНАУ, работнік шматрабочага заводу «Гомсельмаш».

Лібрэта—аснова опернага твора

Опера з'яўляецца адным з найбольш складаных відаў мастацтва. Эмацыянальнае ўздзеянне яе на слухача складаецца са шматлікіх элементаў: музыкі, сцэнічнага ўвасаблення вобраза, мастацкага афармлення і іншага.

Іх не ўлічана спецыфіка вакальна-спячэннага твора. У пераважнай большасці лібрэта не маюць канфіктаў, дастатковай вострыні, прамерна насычаны старонікамі драматычнымі хадзі, шматаслоўнасцю, што робіць болей цяжкім успрыманне асноўнага сэнсу твора.

Таміцца зніжа Шаціла з інстытута з недабудаваным багоцім «скараблем». Наўжо ў рэальным жыцці партганізацыя інстытута, навуковы супрацоўнікі, грамадскія засталіся-б беззааважлівымі? Наўжо дапуцілі-б, каб зольны малады вучоўні напярэдні свайго вынаходства знік з інстытута і хаваўся ад праследванняў дырэктара?

Не верыцца, каб так сустракаліся таварышы на барацьбе, тым болей, добра знаёмыя. Як маглі Андрэй і Грыша не пазнаць адін другога, калі яны за час раз'ядання зусім не змяніліся.

Хацеася-б, каб пералічаныя недахопы былі выпраўлены ў новым выданні гэтага добрага і патрэбнага твора.

Цёпную і мастацкую вартасць опернага твора ў вялікай ступені вызначае лібрэтная лібрэта, без якой оперны твор не існуе.

Кампазітары траціць многа часу на басюкцяя пераборы напісання музыкі ў сувязі з недаканалеацю драматургіі лібрэта. Многія, здавалася-б, закончаныя оперы ляжыць мёртвым капіталам у партфель кампазітараў, бо лібрэта іх маюць арганічныя недахопы.

Вартасць «Аповесці» А. Зарыцкага ваключаецца ў стварэнні адмоўнага вобраза Шпунта, у асобных, з густам і ўмельствам вышлісных дэталях.

Не верыцца, каб так сустракаліся таварышы на барацьбе, тым болей, добра знаёмыя. Як маглі Андрэй і Грыша не пазнаць адін другога, калі яны за час раз'ядання зусім не змяніліся.

Хацеася-б, каб пералічаныя недахопы былі выпраўлены ў новым выданні гэтага добрага і патрэбнага твора.

У беларускай паэзіі і прозе ёсць шмат твораў, сюжэты якіх вельмі падыходзяць для стварэння лібрэтных і мастацкіх адносін, ідэйна насычанага лібрэта. Аднак драматургія не выкарыстоўваецца для оперы гэтыя напулярыя ў народзе творы беларускай літаратуры.

Нам адзясці, што такі стан стварэння беларускай савецкай оперы на сучасную тэматыку навінен быць карэным чынам зменены. Трэба, каб у гэтую справу ўключыліся вядомыя майстры беларускай літаратуры.

Вартасць «Аповесці» А. Зарыцкага ваключаецца ў стварэнні адмоўнага вобраза Шпунта, у асобных, з густам і ўмельствам вышлісных дэталях.

Не верыцца, каб так сустракаліся таварышы на барацьбе, тым болей, добра знаёмыя. Як маглі Андрэй і Грыша не пазнаць адін другога, калі яны за час раз'ядання зусім не змяніліся.

Хацеася-б, каб пералічаныя недахопы былі выпраўлены ў новым выданні гэтага добрага і патрэбнага твора.

Д. ЛУКАС, кампазітар.

Калгас «Росквіт», Дрысенскі раён.

П. ШАБЛІНСКІ.

А. МАЛЬДЗІС, студэнт БДУ імя Леніна.

А. МАЛЬДЗІС, студэнт БДУ імя Леніна.

А. МАЛЬДЗІС, студэнт БДУ імя Леніна.

Аднаактовая п'еса

К. ГУБАРЭВІЧ

Няма таго вечара, каб дзе-небудзь у сельскім ці рабочым клубе, хаце-чыталіні і на адкрытай летняй пляцоўцы не ішоў спектакль у выкананні самадзейных артыстаў.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Там-жа, дзе аўтары ідуць не ад жыцця, а выдумляюць яго, канфіктаў, як правіла, няма, а разам з гэтым знікае і драматыргічная форма п'есы.

Там-жа, дзе аўтары ідуць не ад жыцця, а выдумляюць яго, канфіктаў, як правіла, няма, а разам з гэтым знікае і драматыргічная форма п'есы.

Там-жа, дзе аўтары ідуць не ад жыцця, а выдумляюць яго, канфіктаў, як правіла, няма, а разам з гэтым знікае і драматыргічная форма п'есы.

Там-жа, дзе аўтары ідуць не ад жыцця, а выдумляюць яго, канфіктаў, як правіла, няма, а разам з гэтым знікае і драматыргічная форма п'есы.

Вось гэтую асаблівасць мы часта забываем, калі ідзе гутарка аб аднаактовай п'есе. Мы не заўсёды помнім, што самадзейны тэатр актыўна ўплывае на фарміраванне ідэйных і эстэтычных поглядаў сотня тысяч людзей, прычым тым, якія асабліва пранікну шырыняй свайго культурнага ўзроўню.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

А між тым над п'есамі для самадзейнага тэатра працуе даволі значная колькасць пісьменнікаў. Надоўга ўвайшлі ў рэпертуар самадзейных калектываў аднаактовыя п'есы, напісаныя К. Крашчова, Я. Маўрам, Ус. Краўчанкам, А. Макасіевым.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

І напісана імі не так ужо мала. У бібліятэцы Рэспубліканскага Дома народнай творчасці ляжыць некалькі даволі тоўных п'есаў з прынятымі аднаактовымі п'есамі, якія ідуць на самадзейнай сцэне і даюць падставу гаварыць аб іх, і ў пер-

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Імя твора, каб ён быў тыповым, ідэйна значым і хваляючым, і бярэць імяна ўспрымае ў простым і пераанонім сэнсе сцэнарыя. З-пад пара аўтара ў такіх выпадках выходзіць білізарны твор кароткага дыялога, які не зольны закрануць пацуды гледача.

Заканчэнне сезона ў цырку

Заўтра — апошні паказ у Мінскім цырку. Шмат цікавага ўбачыць глядач на манежы за летні сезон. Сваё рэпетыцыйнае мастацтва прадэманстравалі нашы чэшскія сябры — майстры смелага паветранага палёту над купалам цырка, віртуозныя акрабатысты і жанглеры, спрытныя акрабаты, вынаходлівыя клоуны і дасціпныя музычныя эксіцэнтрыкі.

Перад мінчанамі выступала таленавітая дзіцячая трупца І. Бугрымава, рэкардмен свету Г. Новак, скакуны Федосавы, група клоунаў пры ўдзеле вядомага коміка Маскоўскага цырка Бермана, Зінчэнка са сваёй канюшай і іншыя.

Найбольш значны ў апошняй праграме — Дагестанскі народны атракцыйны кінатэатр Гаджы-Курбанова і славуная чыгуначнага артыста РСФСР В. Дурова.

Харэктэрнай рысай усёй паказу з'яўляецца тое, што поруч з артыстамі старэйшага пакалення сваю спартыўную і мастацкую сталець у іх правялі таленавітае моладзь, якая выхавана ў савецкай школе. Гэтая моладзь не толькі авалодвае вопытам сваіх спражытых таварышчаў, але мае добры густ і значную творчую культуру.

Не ўсё, вядома, выконвалася тут на аднолькавым узроўні. Зноў, як і ў мінулыя гады, не задаволяла сатыра, разномыя жанры. Многа шчы ў гэтай галіне абмяквала, безгустоўнага. Стваралася ўражанне, што аўтары рэпріз і куплетаў пішуць для цыркавых артыстаў найбольш таннага жанру, гумар якіх мае ўжо даўжэзную «баруду».

Як і раней, у гэтым летнім сезоне поруч з майстрамі цырка брацкіх рэспублік і гаспадаркі ў Чэхаславакіі не відзе было спартсменаў Савецкай Беларусі, артыстаў нашай эстрады. Не чулі было сатырычных твораў беларускіх паэтаў і кампазітараў.

Шкада, што Галоўнае ўпраўленне па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР да гэтага часу нічога не зрабіла для таго, каб на манежы можна было ўбачыць беларускіх артыстаў.

Цыркавое мастацтва заслугоўвае больш клопатлівай увагі з боку кіраўнікоў мастацкіх устаноў рэспублікі. Гэта асабліва важна цяпер, калі вядзецца падрыхтоўка да пачатку стаянянага цырка. Яму будзе патрэбны не толькі гастролеры, але і патэнтныя творцы калектыву, у якім значна месца павінны заняць артысты і спартсмены Савецкай Беларусі.

На Віцебшчыне

Перад аглядам мастацкай самадзейнасці

Творчыя калектывы вобласці дзейна рыхтуюцца да рэспубліканскага агляду сельскай мастацкай самадзейнасці. Сваё майстэрства ва ўсіх жанрах паказваюць 15000 удзельнікаў драматычных, харавых, танцавальных, інструментальных, акрабятных і іншых гурткоў і ансамбляў, аматары мастацкага чытання. Новыя работы прадэманструюць самадзейныя жываніцы, скульптары, разьбяр, вышывальчыцы.

Упершыню на абласным аглядзе будуць выступаць выдаўна арганізаваныя калектывы Суражскай, Ульскай, Астроўскай, Бачыўскай машына-трактарных станцый, а таксама саўгасаў «Усць» і «Бабінічы» Аршанскага раёна, калгаса «Першае мая» Талачанскага раёна, танцавальны ансамбль сельскіх клубаў Сенненскага і Гарадоўскага раёнаў.

У дапамогу кіраўнікам гурткоў разасланы запісы танцаў «Лянок», «Жыта», «Першае сьвята ўраджаю», беларускія полькі, метадычныя пісьмы аб рабоце над аднаактовай п'есай, выбранае творы А. П. Чухава, В. В. Маякоўскага, Янкі Купалы, Якуба Коласа, С. Міхалкова і іншыя.

На семінарах самадзейных рэжысёраў, хормайстараў, аматараў мастацкага чытання былі прыгавораны лекцыі на тэмы: «Беларуская народная песня», «Чэхія і тэатр», «Творчыя Маякоўскага», даклады па тэорыі музыкі. Распрацаваны планы пастаноўкі п'ес «Наваліны» Астроўскага, «Рускія людзі» Сіманова, «Платон Крэчэт» Карнейчука, «Выбачыце, калі ласка!» Макавіёна, «У Лебязям» Дзевятава і іншых твораў.

Пісьмо ў рэдакцыю

Захаваць замк у Міры

Беларускі народ у мінулым стварыў ня малю выдатных архітэктурных помнікаў. Адным з такіх помнікаў старажытнасці з'яўляецца замк у горадзе Міры. Гісторыя не захавала нам імя таленавітага архітэктара, па праекту якога ён быў пабудаваны. На жаль, гэты каштоўны помнік архітэктурнай спадчыны знаходзіцца ў зану-

шчаным стане. Пакоі забруджаны, сцены і дах разбураюцца ад дажджу.

Цікава, чаму Упраўленне па ахове помнікаў не зацікавілася гэтым замкам і не прымае ніякіх мер, каб захаваць яго?

К. МІРАЧЫЦКІ,
зоатэхнік Обрыскай МТС Мірскага раёна.

Упраўленне культуры абласнага раёна з Віцебскім Домам народнай творчасці накіравала ў Полацкі, Ушачскі, Лепельскі і Дрысенскі раёны агітбрыгады для выступленняў перад калгаснікамі ў час уборкі ўраджаю.

У складзе брыгады — творчыя калектывы Віцебскага раённага Дома культуры, а таксама спевакі і танцоры — удзельнікі гарадской мастацкай самадзейнасці.

У рэпертуары групы: беларускія народныя песні «Лён» і «Каргоўская», кампазіцыя «Як той Зосі давалося», вершы Маякоўскага, Грыбачова, байкі Міхалкова, проза Шамякіна, танцы «Мяцеліца», «Беларуская полька», малдаўская сюіта і інш.

На Віцебшчыне ў вёсках працуе каля 200 кіностановак, у тым ліку 36 стаянянарых тэатраў.

У гэтым годзе новыя стаянянарыя ўстановы абсталяваны ў шасці машына-трактарных станцыях і двух саўгасах.

Перад сеансамі з дакладамі і гутаркамі на сельскагаспадарчыя і навукова-агRESTYчныя тэмы выступаюць настаўнікі, аграномы, зоатэхнікі і інжынеры-механізатары.

У 1954 годзе кіносеансы на вёсцы ў Віцебскай вобласці ўжо наведвала 300 тысяч глядачоў.

(Наш кар.)

Са сценаў Дома культуры гучаць песні

Новы кінатэатр у Мінску

У Мінску, у жылым доме па вуліцы Энгельса адкрыты новы дзіцячы кінатэатр. Глядзельная зала яго разлічана на 200 месцаў. Кінатэатр прыгожа аформлены мастацкай лепкай і карцінамі, якія расказваюць аб існаванні маленства дзяцей у Савецкай краіне. Тут ёсць фойе і два пакоі для масавай работы. Спецыяльны маскі перад сеансамі арганізуюць калектывы гутаркі, сустрэчы са знакамітымі людзьмі і г. д.

Для юных глядачоў дэманструецца фільм «Тайна горнага возера». Кінатэатр штодзень наведвае да 1.500 чалавек.

Фото Ул. Крука.

У сельскім Доме культуры

Пасля працоўнага дня да сельскага Дома культуры невялікімі групамі і па аднаму навіроўваюцца калгаснікі сельскагаспадарчых «Чырвоны партызан». Іны прыходзяць сюды паслухаць лекцыю або даклад, паглядзець новы фільм, пачытаць свежы нумар газеты або часопіса, пацікавіцца навінкамі літаратуры, а хто пагуляе ў шахматы, шашкі, дамінэ...

Комуністы і комсомольцы, сельская інтэлігенцыя і калгасныя моладзь — вось нашы навіны агіт. Лектарская група Дома культуры налічвае 12 чалавек. Яна вядзе сваю работу строга па плане. Кожны лектар атрымлівае пэўнае заданне, старанна распрацоўвае яго і, перш чым выступіць перад аўдыторыяй, прадстаўляе тэкст лекцыі на абмеркаванне ўсіх членаў групы.

Калгаснікі ахвотна наведваюць нашы лекцыі. Таматыка іх рэагаванне. З вядомай увагай была праслухана лекцыя на тэму «Усесаюзная сельскагаспадарчая выстаўка — школа перадавога вопыту», якую прагаворыў дырэктар сямігадовай школы Сцяпан Рыгоравіч Токман. Цяпер сельскае лектарнае саратар партыйнай арганізацыі калгаса «Чырвоны партызан» С. І. Аношаў навідуна выступіў з лекцыяй «Марксізм-ленінізм аб рэаліі», урач Галіна Федаруна Дубоўская зрабіла даклад «Пра школу алкагалізма і барацьбу з ім». Было прыгаворана некалькі дакладаў па матэрыялах чэрвеньскага пленума ЦК КПСС і за іншымі тэмамі.

Любіць нашы калгаснікі наведваць спектаклі і канцэрты самадзейных артыстаў. Многія хлэбаробы маюць сваіх любімых артыстаў і выканаўцаў песень і танцаў. Зала ажыўляецца, калі на сцене з'яўляецца сьвірака Наталія Асіновіч — выканаўца песень. Напалілі глядачы і на стаўніцы сарадні школы Галіну Сямёнаўну Рыжэвіч — кіраўніку, зольную і пастаянную ўдзельніцу драматычнага гуртка. З поспехам выступаюць камсамольцы Марыя Лапцэвіч, Уладзімір Казя і іншыя.

У рэпертуары драмгуртка — аднаактовыя п'есы У. Краўчанкі «Шыла ў мярку не схаваеш», А. Агронскай «Усва-таў» і іншыя.

Са сценаў Дома культуры гучаць песні

савецкіх кампазітараў, рускія, беларускія, украінскія народныя песні. Танцавальныя калектывы з поспехам выконваюць «Польку-жачок», «Гатак» і рад іншых народных танцаў. Часта мы выязджаем выступаць з агітбрыгадай у суседнія калгасы. Цяпер рыхтуем новую канцэртную праграму да раённага агляду сельскай мастацкай самадзейнасці.

Кожны месяц у Доме культуры дэманструецца 9—12 кінофільмаў для дарослых і 4 кіносеансы для дзяцей. Нашы глядачы прадэдуць такіх карцінаў, як «Вяселе з насам», «Каліны гай», «Аб гэтым забываць неабя», «Дарога на-дзеі», «Школа мужнасці» і іншыя. Кіно-механік Пётр Дудко разам з матэрыялам Міхаліам Васюком заўсёды імкнучыся добра дэманстраваць кожны фільм. Арганізаваныя глядача дапамагае актыўна Дома культуры, і таму свае фінансавыя планы кіномеханік штомесячна перавыконвае ў два разы.

Перад дэманстрацыяй фільмаў часта чытаюцца лекцыі і даклады, паказваюцца светлавая газета «За высокі ўраджай». Усё гэта дапамагае паспяховаму кіноабслугоўванню сельскага глядача.

Пры Доме культуры ёсць бібліятэка, у якой налічваецца вышш двух тысяч экзэмпляраў кніг, з іх тысячам тамоў — мастацкай літаратуры.

Бібліятэка з дапамогай свайго актыўна арганізуе канцэртны чытачоў і літаратурна-мастакі вечары. За апошні час праведзены канцэртны чытачоў па кнігах: «У добры час» І. Шамякіна, «Да новага берага» В. Лаціса, «Жыво» Г. Нікалаева.

Клапаты стаяць бібліятэкар Ірына Будзько да кожнага чытача. Бібліятэка пасылае ў чырвоныя куткі брыгады калгаса бібліятэчкі-перасоўкі, сама атрымлівае перасоўкі з абласной і раённай бібліятэкі.

Усёй сваёй рэагаванне работай сельскай Дома культуры дапамагае працоўніца калгасных паўэ змагацца за круты ўздым сельскай гаспадаркі, за вышэйшае культурнае ўзроўню калгаснікаў.

Паэт вярнуўся на радзіму з новымі надзеямі. Не бачыць марчымасці перамен да лепшага ў Латвіі, якую кіруючая аграя адкрыта дзігнула на плях фашызма, ён марыць аб пераасяленні ў Савецкі Саюз. Прасаўлены паэт свайго краіны, вырашні лепшых спадарываў свайго народа, Райніс сцягвае выбірае шлях, які вядзе яго да «асноўнага класа», да пралетарыята.

Смерць перашкодзіла паэту ажыццявіць яго заданне. Ён памёр у Латвіі, акружаны варажэцкаю кіруючых колаў. Іго алакавай працоўнай краіны. Нахавае Райніс вылілася ў магутную дэманстрацыю ўсенароднага прызнання, якому нічым не магла перашкодзіць буржуазія.

Ёсць на могілках у Рызе аляя, якая вядзе да магіл паэта. На ёй, у поўкругу высокіх сонцаў, узвышаецца высечаная з жоўта-чырвонага граніту статуя юнака. Мужным шарывам адкідае ён ад сябе накрывала, якое яго скоўвала. Малодца цела паэта сілаю юнацтва і нявольнага імкнення ўвышніць. Усё ў гэтай скульптурнай гаворцы аб жыцці, аб барацьбе.

Ціжка ўявіць сабе больш выразны сімвал перамогі чалавечата духу над лаццэ-гамі коснасці і рэакцыйных сіл. Скульптару ўдалося выявіць самае істотнае ў жыцці і творчасці вялікага народнага паэта Латвіі.

Творы Яна Райніса шырока вядомыя многанациональнаму савецкаму чытачу. Першым ланцаміў нас в імі А. М. Горкі ў 1916 годзе, змясціўшы ў зборніку «Літаратурная літаратура» цыкл лірычных вершаў у цудоўных перакладах В. Брусева. П'еса «Вей, ветрык!», створаная на матэрыялах народных латышскіх паданняў, абыйшла амаль усё тэатры Савецкага Саюза.

Тры гады таму навад у Лемеры, пад Рыгай, адкрыты новы помнік паэту, на якім ён паказаны ў брацкай гутарцы з А. М. Горкім. Гэты манумент сведчыць аб аднамі дзвух рэвалюцыйных культур, пра якое пры сваім жыцці нястомна марыў вялікі нацыянальны паэт Латвіі.

Ус. РАЖДЗЕСТВЕНСКІ.

Слаўнае дзесяцігоддзе

Непадалёку ад румынскай граніцы знаходзіцца Добрыч — першы балгарскі горад, які вызваліўся з фашысцкай няволі Савецкай Армія. У гонар воінаў-вызваліцеляў тут узведзены высокі абеліск.

З таго часу мінула дзесяць год. Балгарскі народ пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, пры брацкай дапамозе Савецкага Саюза будзе новае існаваць жыццё. Кожны дзень прыносіць народу неабавалія працоўны перамогі. Вось толькі некалькі фактаў.

Першы пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі і культуры правядзены балгарскі народ выканаў за чатыры гады. Упершыню створаны новыя галіны прамысловасці і ў прымяненні машынабудаванне. У краіне лабудавана звыш 700 буйных прадпрыемстваў. Уступілі ў строй тры буйныя электрастанцыі, гіганцкі хімічны камбінат, водасховішча імя Васіле Каралева, пабудавана чыгунка, якая залучыла сталіцу Балгарыі — Сафію з портамі Чарнаморскага ўзбярэжжа.

Балгарскае сялянства трывала стала на сацыялістычны шлях. Больш навоўвы сялянскія гаспадаркі аб'ядналіся ў працоўныя земляробчыя кааператывы.

А якія вялікія пераўтварэнні адбыліся ў культурным жыцці дэмакратычнай Балгарыі! На ўсёй краіне паспяховы ідзе ліквідацыя неписьменнасці сярод дарослага насельніцтва. Увядзена абавязковае навучанне дзяцей да пяцінацігоддовага ўзросту. Народны ўрад адкрыў працоўным шырокі доступ у вышэйшыя навуцальныя ўстановы. Арганізаваны новы ўніверсітэт у горадзе Сталіне. Цяпер у Балгарыі ёсць два ўніверсітэты — у Сафіі і Сталіне.

Балгарскі народ танарыцца сваім політэхнічным інстытутам, вышэйшай школай фізічнага выхавання, мастацкай і музычнай акадэміямі, вышэйшай тэатральнай школай, сельскагаспадарчай і медыцынскай акадэміямі. За гады народнай улады больш чым у два разы вырасла колькасць студэнтаў. У галіне народнай асветы Балгарыя даўно перасягнула Англію і Францыю. У Народнай Балгарыі адзін студэнт — на 180 жыхароў, у той час, як у Англіі — на 526, у Францыі — на 500.

На ўсёй краіне створана шырокая сетка курсав у вывучэнню рускай мовы. Вылучылі рускай мовы ўвядзена ў школы і вышэйшых навуцальных устаноў.

Значных поспехаў дасягнула Народная Балгарыя ў развіцці навукі, літаратуры і мастацтва. Інстытут балгарскай мовы Акадэміі навуц падрыхтаваў да друку тры тамы Вялікага тлумачальнага слоўніка балгарскай мовы. Калектыв Інстытута працуе над складаннем руска-балгарскага слоўніка. Распачата праца па складанню балгара-рускага, балгара-чэшскага, польска-балгарскага і іншых слоўнікаў.

Паспяховы авалодваюць метадам сацыялістычнага рэалізма пісьменнікі Народнай Балгарыі. У сваіх творах яны шырока паказваюць жыццё і працу народа, яго гераічную барацьбу за пабудову сацыялізма, за мір ва ўсім свеце. Яны вучацца на вопыце савецкай літаратуры. Творы рускай класічнай літаратуры і савецкіх аўтараў з'яўляюцца найбольш папулярнымі ў шырокага чытача.

Вядомы балгарскі пісьменнік акадэмік Людміл Стаянаў пераклаў больш 200 вершаў Пушкіна. Каля 30 год ён працаваў над перакладамі твораў Лермантава. Ён перакладзены паэма «Ленін» і многа вершаў Маякоўскага, а таксама «Уваскрэсенне» А. Таляста, «Хлеб» А. Таляста, «Ік гартвалае сталь» Н. Астроўскага, многія творы Тургенева, Чухава, Горкага, Сіманова. За плённую перакладчыцкую дзейнасць савецкі ўрад узнагародзіў Людміла Стаянава ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

За гады народнай улады ў Балгарыі выданае каля трох тысяч савецкіх кніг тыражом звыш 22 мільёнаў экзэмпляраў. Перакладзены 51 твор Максіма Горкага. Найбольш папулярны раман Горкага «Маці» выдаваўся чатыры разы, «Малая дая тварды» Фадзеева — пяць разоў, «Педагагічная паэма» Макаранкі — чатыры разы.

Пісьменнікі Балгарыі на прыкладу сваіх старэйшых таварышаў — савецкіх літаратараў — актыўна ўключыліся ў барацьбу народа за пабудову новага сацыялістычнага грамадства. За апошнія гады з'явіўся рад значных твораў. Старэйшым пісьменнік І. Стаянаў напісаў п'есу «Жыўтае зорка», Орліл Васілеў — п'есу «Трыгога», якая ўдасцюае прэміі імя Георгія Дзімйтрава і з поспехам ідзе ў Сафііскім народным тэатры і ў многіх іншых тэатрах краіны. Савецкаму глядачу гэты твор вядомы на адзіменнаму балгарскаму фільму. Пару Орліна Васілава належыць таксама і п'еса

Р. ЛІПЕНЬ.

Па слядах нашых выступленняў

◆ У нашай газеце ад 28 жніўня г. г. надрукаваны артыкул тав. Пася «Патрыятычныя падручнікі» — аб недахопах падручнікаў па беларускай літаратуры.

Начальнік Упраўлення школ Міністэрства асветы БССР М. Дарафенка павадаючы ў рэдакцыю, што крытыка існуючых падручнікаў прызнана правільнай. Міністэрствам асветы БССР створаны аўтарскія брыгады з навуковых работнікаў і настаўнікаў для напісання новых падручнікаў па беларускай літаратуры для VIII—X класаў.

◆ На пісьмо тав. Кітавіч «Хто адказвае за рэкламу» («Літаратура і мастацтва» ад 28 жніўня г. г.) Упраўленне комунальнай гаспадаркі і добраўпарадкавання Савета павадаючы, што яно прыняло дзейныя захады для паляпшэння рэкламы ў сталіцы Савецкай Беларусі.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗУР, Дамітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Алякс БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНЦСАУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Барыс ПЯРНОУСНІ.

Пясняр латышскага народа

Да 25-годдзя з дня смерці Яна Райніса

У Латвіі, маленькай працавітай краіне, з пашанай успамінаецца імя Яна Райніса. Нягледзячы, складаным, а часам і суцэльным чынам быў шлях гэтага выдатнага паэта. Яму даводзілася пацікавацца ў галіне эстэтыкі памылковыя думкі сваёй эпохі, але ён знайшоў у сабе мужнасць вызваліцца ад іх. Перадвыдзі дамакратычныя ідэі, якія ляглі ў аснову стагай творчасці Райніса, былі ўспрыняты ім як час студэнцтва, а творы вялікіх рускіх пісьменнікаў, з крытычных прац Бейнскага, Дабралюбова, Чэрнышоўскага.

З Пецярбурга, дзе ён вучыўся, Ян Райніс прынёс на радзіму перакананне ў тым, што барацьба латышскіх пралетарыяў супраць сваіх аслупчанаў тавараў можа быць паспяховай толькі пры ўмове яе злучыцца з агучэннем рэвалюцыйным рухам расійскага рабочага класа. Ён прымаў неспарна ўдзел у грамадскім руху ў пераходныя ўздыны перыяд, спачатку ў якасці супрацоўніка, а потым — кіраўніка бавоў соцыяльна-дэмакратычнай газеты «Барыцьба». У выніку сутыкненняў з цензурай і мясцовымі рыжскімі ўладамі Райніс быў арыштаваны, пасаджаны ў турму і праз некаторы час выслаены за межы радзімы, у маленскі, лухі ў той час гарадок Слабадской Віцкай губерні.

Там, адарваны ад роднай Латвіі, адчуў ён сабе, як паслядоўны рэвалюцыйнер і як паэт. У Слабадцы была сабрана кніга яго вершаў «Далёкія водкукі сінга вечара». На першы погляд, у яе ўвайшлі творы тыпова мадэрнісцкага складу, глыбока індывідуалістычныя, далёкія ад жыцця. Але гэта ўражанне падманнае. За вытанчанымі вобразамі хаваецца напалманная вольналюбівая думка паэты і рэвалюцыйнага чынера.

Найбольш яркі і плённы перыяд літаратурнай дзейнасці Райніса супадае з рэвалюцыйным уздымам 1905—06 гадоў. Вярнуўшыся з сям'і, Райніс становіцца на чале ўсяго прагрэсіўнага, што было ў

латышскім грамадстве. Газета «Барыцьба» ў гэты час публікуе апраўдае сваё назву. Райніс друкуе ў ёй не толькі публіцыстычныя, але і палітычныя рэвалюцыйныя вершы. Ён заклікае да змагання, ганьбе апартуністаў і лібералаў, востра высмейвае мяшчын.

Самы назвы вершаваных зборнікаў Райніса гавораць за сябе. Гэта — «Пасевы бурны», «Дінае 1905 года». Нават «Ціхая кніга» нясе ў сваёй нечаканай назве з'эдывую іронію, таму што яна сатырычна на вырывае добрабыт мяшчэзіна, які шукае ў спакое ратунак ад рэвалюцыйных бур.

Паэт-прыбун, паэт-бачы, ён у той-жа час быў самым тонкім лірыкам, пачынальнікам новага руху ў роднай паэзіі. Не апусціў свайго сцяга Райніс і ў гады рэакцыі. Цыкл яго вершаў аб жорсткім падаўленні паўстання ў Латвіі, аб расстраляных рабочых дэманстрацыйнага назаўсёды застанецца яркім паэтычным дакументам сваёй эпохі. Нельга без хвалявання чытаць такія вершы, як «Чатыры ветры», «Таму, хто ідзе памаіра», «Вялікдзень» і інш. Непаніжаны паэт ў канчаткова перамогу рабочага класа ні на хвіліну не пахідаў паэта.

У гады эміграцыі, знаходзячыся далёка ад радзімы, паэт жыў не грамадскім інтэлектам. Не спынялася яго сувязь з рабочым рухам, з выдатнымі, прагрэсіўнымі дзеячамі латышскай культуры. Тут па радзіме становіцца асноўным матывам яго лірыкі, якая дасягнула ў гэты час выключнай тонкасці і выразнасці.

Звяртаючыся ў думках да сучаснага і мінулага свайго краіны, Райніс з асаблівай любоўю спынаецца на ўзрох народнай творчасці, чэрпае сілы для свайго натхнення ў легендах і паданнях латышскай. Да гэтага часу адносіцца стварэнне ім раду п'ес, у якіх асноўнай дэючай сілай з'яўляецца латышскае працоўнае сялянства. Каччачога выспяваюць аду-

мы п'ес «Залаты конь», «Вей, ветрык!» і іншыя.

Далёка ад радзімы піша ён лепшы свой твор, у якім выказаў роздумі паэта аб гістарычным лёсе свайго народа, — філасофскую казачную п'есу «Агонь і Печ». Галоўны герой — легендарны асілак Лачлісес («які разрывае мяждзевы»), — уступае ў барацьбу супраць справядных прыгнатылікаў радзімы, уавобленых у вобразе Чорнага Рындара. Яго спадарожнічаюць мудрыя, мужная Сымдэла і пашчотная Лаймдота. У душы героя змагаюцца супярэчнасці: Сымдэла кліча яго да бою, Лаймдота абідае мірнае, ішчаслівае існаванне, абавенне ад усіх трывог жыцця. Лачлісес выбірае шлях барацьбы і гіне ў падымку з Чорным Рындарам, паспеўшы сінхнуць яго ў бядан.